

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravišтво
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0-10

Št. 49.

V Ljubljani, dne 3. novembra 1911.

Leto VI.

Kako karteli draže?

Ob splošni draginji čuti vse ljudstvo v živo, takorekoč do kosti, da mora preveč dajati za blago, ki ga potrebuje. Pri tem pa seveda ne more pozabiti, da morajo biti drugi, ki preveč zahtevajo. Bleda revščina, ki se seli vsled draginje v delavčevo družino, mora imeti na drugi strani oderuhe, kateri se debele in rede ob nji. Med malimi in srednjimi kmeti jih ni iskati; o tem smo vsi prepričani. Tam se oteplje sok in krompir; po hribih vlada še ovsenjak in ječmenovi žganci. Pač pa se obrača ljudstvo vedno zavednejše proti velikim fabriškim in trgovskim zvezam in tam išče, pa tudi najde brezsrčne oderuhe, ki mu pijejo kri in se maste od njegovih žuljih. »Karteli nas odirajo; karteli so vzrok splošne draginje.« Ta klic se ponavlja vedno glasnejše med ljudstvom in z obrtnikom in delavcem vred se tudi kmet oglašja z zahtevo, da mora država stopiti kartelom na glavo. Med delavci je bilo dolgo časa v tem oziru bolj tiho. Socialni demokratje se te reči niso hoteli lotiti. Njihovi časopisi so o kartelnem oderuštvi molčali kot grob. Splošno se govori, da so marsikateri socialnodemokratski voditelji za ta molk spravili v svoje žepe lepe tisočake in da so tudi socialnodemokratske volitve v velikem delu plačane iz kartelov. Pri ogromnih dobičkih ne pomeni magari tudi 100.000 kron nič, če se s tem kupi mir med delavstvom in v javnosti.

Zdaj je pa tudi najbolj zagamani socialni demokrat že izpregledal in vsled tega se je stranka morala oglasiti. Krotko in pohlavno sicer omenja kartele, toda vsaj omenja jih. V železni veleobrti ni bilo pravzaprav nič štrajkov; socialna demokracija jih je zabranjevala; z Jesenic in Save vemo to iz lastne izkušnje. In vendar je ravno kartelirana železna veleobrt na milijone ljudskega premoženja prav na oderuški način spravila v žepe velekapitalistov. Poglejmo si ta kartel in še nekatere druge važnejše, pa bomo kmalu imeli odgovor na vprašanje: Kdo draži?

1. Dobički karteliranih podjetij znašajo že več let 25 do 50 od sto. Ti dobički so izkazani. Z odpisi, rezervami in drugimi zvižajami se pa da dobiček znatno zakriti; brez dvojbe je v resnici tudi tukaj mnogo večji. To izprevidimo, če pogledamo, kako je zrastle vrednosti delnic pri teh podjetjih, med katera spada tudi kranjska industrijska družba. Praška železnoobratna družba ima delnice po 400 kron imenske vrednosti; to se pravi: ko se je družba ustanovila, so se dobivale delnice za 400 kron. Letos jo dobiš za 2620 kron. Dobiček od 400 kron je po sedanjih vrednostih denarja torej tako narastel, kakor da bi delnica znašala 2620 K. Delnica ima torej za več nego 6½krat večjo vrednost. Alpiska družba: delnica ima prvotno vrednost 200 kron, letos 780 kron; Škoda-delnice izprva 200, zdaj 480; Poldiplavž delnica prvotno 400 K, zdaj 700, Rima Muranyska delnica imenoma 200, zdaj 692 kron. Vitkoviška veleobrt in delniška družba; njen dobiček je še večji, nego pri graški. Pri železnicah, zlasti pa pri novih bojnih ladjah (drednavtih) spravljajo železarski oderuhi milijone, ki jih je treba pri državi seveda drugod iskati. Železnice ne nesejo; treba je vedno novih davkov in vsa ta bremena nosi ljudstvo. Delavci pri železarski veleobrti pa tožijo od dne do dne bolj. Še dela jim ne dajo in pri zaslužku jim trgajo. Delavci na Jesenicah in na Savi v več oddelkih praznujejo po več dni v tednu; kapitalisti pa uživajo življenje od ogromnih dobičkov, ki so jih v prvi vrsti pomagali delavci spraviti skupaj.

2. Pivovarniški kartel je zvišal letos cene za pivo, češ, da je hmelja manj nego druga leta. Toda hmelja je od prej še toliko ostalo, da ga imamo v Avstriji najmanj 40 tisoč met. stotov več, nego se ga rabi. Poleg tega je večina pivovaren že spomladi sklenila kupčije za hmelj po nizkih cenah in vrh tega se je iznašel nov način vretja; prej je pivo moralo vreti štiri tedne, zdaj le en teden. Zvišane cene pojdejo pivovarnarjem v žepe. Ljudstvo dražje plačuje pivo in jim s tem odraja davek; delavci v pivovarnah so pa tam, kjer so bili.

3. Petrolej, ki ga rabi tudi najrevnejša družina, se je podražil zadnji čas od 27-50 na 35 kron. To je naredil kartel petrolejskih rafinerij in s tem naložil v svojo korist na milijone broječ davek na ljudstvo.

4. Špirit se je od 1. septembra letošnjega leta zvišal v ceni za 10 kron (100 litrov). Rafinerije za špirit so že dozdej vlekale silne dobičke. Za zgled navajamo eno iz rajhenberškega okraja na Češkem, kjer se je zadnja leta dobivala dividenda (dobiček, ki se je razdelil delničarjem) po 20, 25 in celo 28 od sto; kolinska daje redno krog 12 od sto. Kartel je bil pa vključ tako nesramen, da je ceno tako znatno zvišal.

5. Premog se je v 15 letih pri vagonu podražil od 34½ na 162 kron. Prometni stroški, med katere spada tudi plača za delavce, so se med tem časom zvišali za 4 krone pri vagonu. Delavec strada, ljudstvo, ki rabi premog, ne zmaguje stroškov za kurjavo in prezeba; kapitalisti pa žanjejo.

6. Sladkor, ki ga rabi vsaka hiša obilo, se je zadnji čas podražil od 10 do 11 kron pri 100 kilah. Kartel pravi, da zato, ker je pese manj. Toda od lani je ostalo še 266.000 met. centov v skladiščih. Že od tega bodo imele sladkorne tovarne nad 2 milijona dobička pri zvišanju.

7. Kartel za opeko je tudi poskrbel zase. Pred 15 leti je stalo 1000 kosov 10 do 12 kron, danes po vplivu kartela pa 34 do 36 kron. Stavbe so dražje; s tem se podraže nova stanovanja, za katerimi gredo takoj v najemnini stara. Delavec daje že nad tretjino svojih dohodkov samo za to, da ima borno streho nad glavo.

8. Za meso pa opozarjamo na ogromne mesarske dobičke, na bogate prekupece, ki odirajo na dve strani kartelirane trgovce s krmili in otrobi. Od spomladi je krmilna moka poskočila od 13 do 14 kron na 19 do 20, otrobi od 8 do 9 K pri meterskem centu. Draga krmila draže živino, draže meso.

Te zglede bi lahko pomnožili, ko bi navedli še zvišane cene za milo, lim, cvrtn in pa razno drugo blago, ki ga ljudstvo rabi. Zvišanje je pa povsod omogočil šele kartel

Slaba srca.

(Dalje.)

»Ne, jaz ne bom spal, ne bom spal po nobeni ceni ne...«

»Ne to je nemogoče; prav gotovo moraš spati; ob petih se ulezi. Ob osmih te bom zbudil. Jutri je praznik. In ti boš lahko pisal celi dan... potem celo noč... a koliko ti je preostalo?«

»Poglej!... Poglej!...«

Od uzrujenosti drhteč mu je pokazal Vasja spise: »Glej!«

»Slišiš bratec, to ni dosti...«

»Dragi moj... a tam je še več,« je dejal Vasja in plašno pogledal Arkadija, kakor bi bilo od njega odvisno, naj gre ali ne.

»Koliko?«

»Dva... lista...«

»No, torej? Poslušaj me! To bova končala, prav gotovo bodeva končala.«

»Arkaša!«

»Vasja! Poslušaj me! Danes, pred novim letom se zbirajo vsi v družini, samo midva nimava nikjer žive duše... O, Vasinka!«

Nefedjevič je objel Vasjo s svojimi rokami in pritisnil ga v svoj levji objem.

»Arkadij, naj bode!«

»Vasinko, ravno sem hotel o tem govoriti. Vidiš, Vasjuk, dragi moj... pazi... ker to...«

Arkadij je umolknil odprtih ust, ker ni mogel vsled razburjenosti govoriti. Vasja ga je držal za pleča, gledal mu neprestano v oči in premikal ustni, kakor bi hotel mesto njega govoriti.

»No?« — je rekel naposled.

»Predstavi me drevi njim!«

»Arkadij! Za trenutek bodeva šla tjakaj! Veš kaj? Ne bodeva čakala novega leta, ampak šla bodeva prej,« je vzkliknil Vasja ves navdušen.

»Toda samo za dve uri, nič več, nič manj.«

»Torej se bova ločila tako dolgo, da bom končal svoj posel.«

»Vasjuk!«

»Arkadij!«

Čez tri minute je oblekel Arkadij svojo praznično obleko. Vasja je svojo samo očistil, ker je ni niti slegel; s toliko marljivostjo se je bil lotil svojega dela.

Hitro sta izšla na ulico, eden bolj razburjen od drugega.

Arkadij Ivanovič je korakal precej ostro; že po njegovi hoji si lahko spoznal

srečo, ki jo je vedno bolj in bolj občutil za Vasjo. Vasja je korakal počasneje, toda tudi dostojanstveno. Vsekako — Arkadij Ivanovič ga ni še nikoli videl v tej svetlobi. V tem trenutku ga je neizmerno cenil in to največ zaradi neke telesne napake, katere moj čitatelj še ne pozna. (Vasja je bil nekoliko grbast.) Zaradi njega je posebno ljubil in to je Vasja popolnoma zaslužil.

Arkadij Ivanovič se je hotel vsekako razjokati od sreče, no vendar se je obvladal.

»Kam, kam Vasja? Todi je bližje!« je zaklical Arkadij, ko je videl, da se je Vasja obrnil proti: Voznesenskemu prospektu.

»Molči, Avkaša, molči...«

»Todi je zares bližje, Vasja.«

»Arkaša, veš kaj?« — je začel Vasja tajinstveno in od veselja z ugaslim (zamrlim) glasom. »Veš kaj? Rad bi nesel Lujizi kak dar...«

»Kakšen?«

»Poglej, bratec, tu na oglu je krasna prodajalnica madame Leroux.«

»Ej, ej!«

»Samo kapico bom kupil, dragec, samo kapico! Danes sem videl prekrasno kapico; in vprašal sem zanjo: oblika se imenuje Marion Lescant... prav krasna! Vrvico so pi-

dotičnih tovarnarjev ali trgovcev. Vse je dražje; zato se pa tako nepopisno čuti draginja pri tistih rečeh, ki jih ljudstvo rabi za vsakdanji živež, pri moki in mesu. Najbolj neumna in najbolj hudobna je laž, ki so jo socialni demokratje in liberalci vrgli proti našim poslancem, češ, da oni draže moko in meso. Zlasti na dr. Šusteršiča in dr. Kreka so nametali takih laži vse polno. Zdaj pa prihajajo iz držav zborov po vseh listih novice, da je ravno dr. Krek z velikim trudom sestavil zakon proti kartelom, ki se že razpravlja v pododboru gospodarskega odseka državne zbornice. Na čelo boja proti oderuštvi in za boljše razmere delavskih stanov je stopil ravno on in če bodo druge stranke, zlasti socialni demokratje, storile svojo dolžnost, se bo zamašila luknja, iz katere bruha povodenj draginje na ubogo ljudstvo. Delavci, naj ne bo shoda in posvetovanja, da bi pri njem ne zahtevali zakona proti kartelom. Skrbite, da bo v tem oziru tudi socialni demokrat, ki ima sicer tako dolg jezik, pokazal svojo barvo!

Okno v svet.

Izpremembra vlade. Nemška nestrpnost, ki noče dovoliti Slovanom, kar jim gre, tista nemška nestrpnost, ki brezobzirno n. pr. prepoveduje ljubljanskim sodnikom, da se smejo razgovarjati slovensko med seboj, kadar prestopijo prag ljubljanskega novega Zabljaka, je povzročila, da se je Gautsch naveličal poslušati nemške ošabne zahteve in je odstopil, ko je prej prav odkrito povedal v zbornici, da proti Slovanom ne gre vladati v Avstriji. Sestava nove vlade se je poverila grofu Stürgkhu. Ko to pišem, (2. novembra 1911), se poroča, da bo sestavljeno Stürgkhovo ministrstvo takole: grof Stürgkh, min. predsednik; naučno ministrstvo: sekčni načelnik in profesor cerkvenega prava dunajskega vseučilišča Maks vitez Hussarek pl. Hernlein; pravosodje: vitez Hohenburger; finance: dr. Meyer; trgovina: sekčni načelnik zunanjega ministrstva Mavric vitez pl. Roessler; javna dela: sekčni načelnik železniškega ministrstva Trnka; železniško ministrstvo sekčni načelnik Zdenko baron pl. Forster; notranje zadeve: moravski namestnik baron Heinold; deželna bramba: general pehote Georgi; minister za Galicijo: vitez Zaleski. Poljedelski minister postane najbrže praški profesor dr. Horaček, imenujeta se pa tudi Braf in Zaleski. Nova vlada bo trajna z uradniškim značajem, kar se z drugimi besedami pravi, da se nova vlada ne bo bala vladati tudi z zloglasnim § 14. Sicer se je pa Stürgkh oziral pri sestavi vlade na nemške svobodomiselce, na Čeha, na Poljake in na krščanske socialce. Baje bo izvedel Stürgkh zgolj začasen proračun in najel posojilo, ker vlada v vladnih blagajnah suša. Listi zelo odkrito poročajo, da so najvišji krogi naše države zelo nevoljni, ker stvari ne gredo tako naprej ne v avstrijskem in ne v ogrskem državnem zboru, kakor to zahteva korist ljudstva in države. So, ki celo trdijo, da so se odločujoči krogi že naveličali gledati »nered« v državi, tako v Avstriji

kakor na Ogrskem in da če ne bo šlo drugače, poverijo vlado na Ogrskem kakemu generalu, v Avstriji bi pa vladali s § 14.

Maročansko vprašanje je rešeno. Iz Berlinu se namreč poroča, da se še ta teden podpiše glede na Maroko pogodba med Francijo in Nemci, ki so se radi Maroka pogajali več mesecev. Radi Maroka je malo manjkalo, da ni nastala med Nemci in Francozi vojska. Zdaj so se Francozi in Nemci tako pobotali, da dobe Francozi Maroko, Nemci pa dobe za odškodnino precej velik del francoske Afrike ob reki Kongo.

Laško - turška vojska. Turki trde, da so njih vojak zbrani z Arabci iztrgali Lahom mesto Tripolis in vjeli laškega poveljnika generala Caneva. Lah pa nasprotno poročajo, da Turki lažejo in da niso v dosegljivih bojih Turki še nikdar premagali Lahov. Kaj je res, skoraj ni mogoče presoditi, ampak da se Lahom v Afriki ne godi najbolje, dokazuje, ker sami pišejo, da bodo morali še poslati veliko vojakov v Afriko, predno popolnoma osvoje Tripolitanijsko.

Z lastnimi močmi.

Iz Postojne. Občinske volitve v Postojni delajo sive lase našim rdečim petelinom. Tako se huduje soc. demokratično glasilo »Zarja«. Ti ubogi izdajalci delavskih interesov imajo posebno piko na nekatere naše somišljenike. V dokaz kako jih Postojnci spoštujejo so nam za zgled tisti, kateri so bili strastni sodrugi, pa so jih začeli že zapuščati. Kakšna so pa njih dela je tako že splošno znano. Veliko kričijo, pa nič ne naredijo. V svoji ljubezni do občinskega gospodarstva, sklepajo z liberalci kompromise, misleč, da pridejo po ti poti najlažje v občinski odbor. No, saj gliha skup štrih. Zanimivo je to, da v svojem listu »Zarja« obrekujejo liberalce, ko pa pridejo skupaj, so si pa zopet največji prijatelji. To so vam pravi gimpelni, kateri iz strahu pred liberalci kapitulirajo in ubogega delavca liberalnim tacam izročajo. Vedno vpijejo proti kapitalistom, sedaj pa, ko je čas proti njim nastopiti, se pa kar nenadoma, kot je to njih stara naveda, z njimi združijo. Sedaj naj pa le še trdijo, koliko da storijo za delavski blagor. Pošteno misleč človek bode vsak na dan volitve pokazal, da se ne pustimo od liberalcev, kakor tudi ne od soc. demokratov za nos voditi, zato vsj somišljeniki S. L. S. na dan volitve na volišče! In zopet naj se jih oglasi sto in sto, za župana pa soc. demokrat v Postojni — nikdar ne bo!

Šmartin pri Kranju. Dasiravno je naša skupina ena najmlajših v J. S. Z., vendar se pridno gibljemo. Skupina ima sedaj že nad 30 članov ter pristopajo še vedno novi. Pa tudi za izobrazbo je poskrbljeno. Kajti v tem kratkem času kar obstoji skupina, smo imeli že dvoje predavanj. Ob ustanovitvi skupine je predaval naš neutrudljivi delavski organizator državni in deželni poslanec g. dr. Krek, v nedeljo smo pa imeli v svoji sredi urednika g. Fr. Krhmeta, ki nam je pojasnil v kratkih besedah soc. vprašanje in naslikal koristi združevanja za delavstvo. Razjasnil

nam je, kako malo more doseči posamezen delavec, kolika pa je moč združenega delavstva. V svrhu tega se je tudi ustanovila naša J. S. Z., ki ima namen delavstvo združevati in mu v sili pomagati. Naša J. S. Z. ne samo da zastopa koristi delavstva nasproti delodajalcu, ampak mu nudi tudi pomoč v slučaju bolezní. V slučaju bolezní mu daje podporo v višini njegovih prispevkov, pa tudi v slučaju brezposelnosti ga podpira in mu po možnosti preskrbi delo. Združujmo se torej pridno v naši J. S. Z., katera nudi toliko koristi delavstvu.

Iz Št. Vida nad Ljubljano. V nedeljo, dne 22. oktobra, je priredila skupina J. S. Z. Št. Vid nad Ljubljano shod v dvorani pri Cebavu, na katerem je poročal načelnik in deželni odbornik dr. Ivan Zajec. Govornik je obširno poročal o kartelih in trustih, kateri povzročajo draginjo in ostro osmešil demagogijo soc. demokracije, s katero se slepi nezavedno ljudstvo. Burno pritrdjevanje je pričalo, kako potrebni da so taki shodi. Shod je bil dobro obiskan. Na shodu smo opazili tudi več gg. profesorjev iz zavodov, kar nas jako veseli, ker bodo gotovo z nami vred delali v blagor in napredek delavstva. — »Mlinar in njegova hči« se imenuje žaloigra, katero vprizori Blaž - Potočnikova čitalnica v nedeljo 5. novembra v navadni dvorani. Začetek ob pol 4. uri popoldne. — Za občinske volitve se že prav živahno zanimajo soc. demokrati. Velikanske strahove vidijo v duhovnikih kn. šk. zavodov sv. Stanislava. Z vso resnostjo trdijo, da je teh h preveč. Mi jim pa povemo, da naj si nikar preveč ne belijo glav, ker bodo mokračí z liberalci vred tako po notah tepeni, da vas bo tri leta naprej glava bolela; kaj še enkrat ko pridete res med prave h — vaše že sedaj duševne bratce!

Iz Vevč. Na shodu 22. t. m. se je podarjalo, da je premog predrag. To pa ni res. Pomisliti je treba, koliko je mojstrov in uradnikov, ki imajo brezplačen premog, tovarniško vodstvo pa gleda potem na to, da dobi ta premog od delavstva plačan. Zato se ga pa delavstvu dražje zaračuna, da ni izgube. Čudno se nam zdi, da premog ni še dražji, ker se ga vzame vsako leto cele vagonice. Tako je ta stvar, da bi bil premog cenejši, če bi ga ne morali mi delavci plačevati uradnikom in drugim.

Tobačno delavstvo.

V pokoj so stopile s 1. novembrom Apolonija Gačnik; Kati Gabrovšek; Marija Legat; Ivana Gorjup; Kati Cankar, Alojzija Grošelj.

Nered na železnicah. Naši delavci in delavke si naroče večkrat skupno po cele vagonice premoga, da si ga potem med sabo razdele in si na ta način prihranijo nekaj kron, katere bi sicer prekupovalci v žep vtaknili. Toda žalibog, da se pri tem večkrat opečejo. Neštetokrat se dogodi, da dobe celo 1000 kg manj premoga, kakor ga izkaže vozni list in tako pride delavstvo ob cenejši premog.

sane in ni draga . . . Arkaša, in ako je tudi draga!

»Ti nadkriljuješ vse pesnike, Vasja! Vsaj tako menim. Pojdiva!

Šla sta naprej in čez dve minuti sta stopila v prodajalnico.

Tukaj je čakala črnooka Francozinja z razpuščenimi lasmi. Na hip — kakor naša prijateljca — se je tudi ona razveselila kakor hitro ju je ugledala . . . Vasja je ves v navdušenju skoraj objel gospo Leroux.

»Arkaša«, je rekel polglasno, ko je ogledoval s svojim običnim pogledom vse te krasote, ki so stale na lesenih podložkih. »Divno! Kaj je to? A kaj je ono? Poglej na primer to-le čepico, jo vidiš?« je vprašal Vasja in pokazal zelo lepo čepico na koncu nize, vendar ne ono, ki jo je mislil kupiti, akoravno jo je bil že od daleč opazil in kar požiral s svojimi pogledi.

Tako jo je opazoval, da bi le lahko mislilo, da jo bode ukral ali pa bo čepica sama skočila v zrak, samo da ne pride Vasji v roke.

»Glej,« — je dejal Arkadij Ivanovič in pokazal z eno roko kapico, — »po mojem mnenju je ta-le najlepša.«

»Ej, Arkaša, to je vsekako častno zate; resno te spoštujem radi tvojega ukusa,« — je pristavil Vasja in se hlinil pred Arkadi-

jem. »Tvoja čepica je zares divna, vendar pojdi sem!«

»Kje je še lepša, brate?«

»Sem poglej.«

»Ali ta?« — je dvomil Arkaša.

Toda, ko jo je Vasja, ki se ni mogel nič več premagovati, vzela s stojalca, razkatega je čepica hipno zletela, tako da se je videlo, kakor bi se po dolgem čakanju razveselila tako dobrega kupca, ko so začele vse njene vrvice šumeti — tedaj se je iztrgal iz močnih prsi Arkadija Ivanoviča vsklik pravega navdušenja.

In sama madame Leroux, ki je ves čas pazila na svojo resnost in na svoje dostojanstvo, je nagradila Vasjo s prijaznim in milostivim smeškom, ki je govoril: — Da! Vi ste pogodili in vi ste zaslužili srečo, ki vas čaka.

»Da, da, ona me je vabila, ona me je vabila iz svoje samote!« — je viknil Vasja, hoteč prenesti vso svojo ljubezen na to dražestno čepico. »Zanalašč se je skrivala ta nagajivka, golobica!«

In on jo je poljubil, t. j. zrak ki jo je obdajal; zakaj ni se predrznil dotakniti se svoje svetlinje.

»Tako se skriva prava zasluga in krepost,« je pristavil Arkadij navdušeno, ko se

je v šali spomnil fraze iz nekih duhovitih novin, ki jih je jutraj bral.

»No Vasja, kaj misliš?«

»Živel Arkaša!« Ti si danas šaljiv, ti hočeš, kakor se vidi, gospe kar očarati — to je, jaz tako pravim. Madame Leroux, madame Leroux!

»Kaj ukažete?«

»Moja draga madame Leroux!«

Madame Leroux se pogledala Arkadija Ivanoviča in se milostno nasmehnila.

»Vi mi ne verujete, kako vas v tem trenutku obožavam . . . Dovolite, da vas poljubim . . .

In Vasja jo je poljubil.

Ona je morala zbrati za trenotek vse svoje dostojanstvo, da se ne osramoti s tem nebodigatrebo; toda jaz trdim, da je bilo k temu treba vse prirojene in nenadkriljive ljubeznivosti in dražesti, s katero je madame Leroux vsprejela Vasino navdušenje.

Ona ga je opravičevala in kako pametno in ljubeznjivo se je pri tem znala držati!

Ali je bilo sploh mogoče — jeziti se na Vasjo?«

»Madame Leroux, kolika je cena?«

»Ta velja dvanajst srebrnih rubljev« — je odgovorila, popravljala svojo obleko in se iznova nasmehnila.

Med brati in sestrami.

Listnica uredništva. Idrija: Dopis smo morali okrajšati, ker se o tej stvari itak mnogo piše. Drugi dopis je preveč zasebne-ga značaja, zato ni za list. — Nekaj dopisov pride prihodnjič.

Iz Idrije. Kakšno modrost stresajo naši rdečkarji je res čudno. Izgrede na Dunaju so povzročili klerikalni visokošolci. Njeguš, ki je v parlamentu streljal je bil od vlade najet itd. Vse te novice imajo gotovo od samega ministra. Tudi draginje so krivi »klerikalci«. Kaj pa vi, ki stehoteli zidati javno plesišče, kaj bi se s tem ne pospeševala draginja? Sploh ste v Idriji napravili mnogo neumnosti radi katerih se je draginja povečala. Zato pa raje molčite, ker imate sami dosti masla na glavi.

Izza kulis južne železnice. Glasilo »Zveze južno železničarjev« objavljala kar imenoma celo vrsto uradnikov višjih činovnih razredov, kateri so že davno doslužili in spadajo v penzijo, vendar pa še služijo, ker se: 1. nahajajo na mestih z mastnimi postranskimi dokladami; 2. čutijo neobhodno potrebne v službi, dasiravno so večinoma le pravcate coklje, ki ovirajo vsako moderno misel in delo. Škoda bi bilo prostora imena dotičnikov tukaj navajati, zadostuje naj število posameznih kategorij. Pripomnimo pa, da so številke gotovo za 30 odstotkov prenizke — torej izkaz še popolen ni. Čez 35 let že služijo 1 ravnatelj, 2 podravnatelja, 14 višjih nadzornikov, 25 nadzornikov in 15 nadrevidentov. To so ljudje, ki odjedajo mlademu naraščanju mesta in tudi precej kruha. — Iz istega časopisa izvemo tudi interesantne podatke o gospodarstvu južne železnice. Ravnatelj Pihler ima na leto 14 tisoč 400 K pokojnine, dobiva pa še iz družbini hsredstev na leto 4000 K doklade; ravnatelj Heimbold ima 4000 K, podravnatelj Hohn 2000 K, podravnatelj Sojka 2000 K in ravnatelj Kaizl samo 8000 K letne doklade. Če pa nižji nastavljenec, delavec ali čuvaj milo prosi za kako podporo, pa dobi — če ima srečo 10 K — navadno pa nič.

Veliko denarja — ali pa nič. Južna železnica je pričela s 1. novembrom stalno nastavljenemu osebju stanarino četrletno vnaprej izplačevati. Marsikateremu je zažarel obraz, ko mu je gospod blagajnik naštel nekaj bankovcev več, kot jih je bil vajen do sedaj prejeti. Uprava se bo s tem činom leta in leta hvalila, da je veliko storila za osebje. Ne rečemo, da ne, pa tudi ne, da dá. Riba smrdi vedno pri glavi. S tem, da železnica stanarino četrletno naprej plačuje, izgubi pri izdani vsoti precej procentov. Pri umnem razumevanju gospodarskih potreb bi morala železnica te tako zgubljene odstotke osebju potom povišanja stanarine in po načinu dosedanjega mesečnega izplačevanja v prid obrniti. Tak čin bi bil po našem mnenju res nekaj vreden. O gospodarski vrednosti tega ukrepa južne železnice se govori med osebjem na dva načina. Zagovorniki pravijo, da je velikega pomena, ako uslužbenec vsako četrletno dobi nekaj več denarja na roko, da zamore z njim kaj zamašiti — obleko za deco in zase pripraviti itd. Ne po-

mislijo pa, kako kumerno bo njih plačilni listek pa ostala dva meseca izgledal. Treznejše misleči, ki pravijo, da je bolje, ako se redno vsak mesec nekaj več na roko dobi, imajo po naši skromni sodbi bolj prav. Vsak uslužbenec se je potrudil — dasiravno marsikaterikrat s čudovitim samozatajevanjem in preziranjem vseh zdravstvenih predpisov, — da je imel kolikor mogoče ceno stanovanje in si tako od zaslužene stanarine nekaj soldov prihranil za druge življenjske potrebsčine. S temi soldi je smel vsak mesec računati. Sedaj pa, ko dobi stanarino za celo četrletje na enkrat skupaj, bode res enkrat imel mesto soldov par kronic več — a denar je okrogel, če ga človek ima, ga lahko izda — marsikaterikrat celo po nepotrebnem. Izkušnja uči, da je le malo tako trdnih značajev, ki bi se znali zapeljivosti denarja zoperstaviti. V marsikateri družini bo to pommenilo povodenj, za katero bo sledila usodepolna suša. Vse naše prijatelje torej svarimo, da se ne vesele preveč tega »veliko denarja«; pomislijo naj, da se tak vesel plačilen dan šele čez tri mesece zopet povrne. Vmes pa bodeta dve suhi kravi.

Strokovni list »Der Südbahner« prinaša v svoji zadnji številki sledeče poslano:

»Jako pravičen zastopnik o s o b j a. Pred nekako poldrugim letom sta sodruga Jeras in Simončič v Ljubljani izročila svoje dekrete nadsodrug, takratnemu načelniku ljubljanske soc. demokratske skupine in članu personalne komisije I. Škorjancu proti obljudi, da bo on pri ravnateljstvu posredoval, ker sta se imenovana čutila pri avanzmaju prikrajšana. Škorjanec baje ni storil nič; stvar je ostala do sedaj nerešena. Do tod ves po navadi in načelih soc. demo. mogočnikov ali zadeva je postala šele interesantna, ko dotična dva sodruga na ponovne urgence niti svojih dekretov ne dobila nazaj; Škorjanec enostavno ne ve kam jih je ... Ta vesten zastopnik se priporoča v zopetno izvolitev v personalno komisijo.«

Jejmene, to je pa zopet hud poper za obersocelne, za navadne socije, pa naj služi v pouk, za kom da tako slepo bezljajo.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo »Našo moč«. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

SVOJI K SVOJIM! :: :: SVOJI K SVOJIM!

Priporoča se delavcem in delavkam

P. Vrtačnik, krojač

Ljubljana, Kolodvorska ulica 35.

== Najnižje cene. Hitra postrežba. ==

»A ta, madame Leroux?« je vprašal Arkadij Ivanovič in pokazal čepico, ki jo je sam izbral.

»Ta velja osem srebrnih rubljev.«

»No, dovolite, dovolite ... no, priznajte madame Leroux ... no, katera je boljša, dražestnejša in lepša, katera je vam ličnejša?«

»Ona je dražji, ali vaš izbor ... C' est plus coquet.«

»No, zato jo bova tudi kupila!«

Madame Leroux je vzela najfinejšega papirja in zavila čepico, ki je bila v papirju skoro lažja kakor sama na sebi. Vasja je prijel čepico zelo oprezno, pridržaval sapo, se priklonil gospi Leroux, rekel še nekaj ljubeznivih besedi in odšel iz prodajalne.

»Jaz sem veseljak, Arkaša, jaz sem tudi rojen veseljak!« — je dejal Vasja in se tiho smejal ter skrbno izogibal vsem mimoidočim, ki so hoteli gotovo iz zlobnosti zmečkati njegovo dragoceno čepico.

»Čuj, Aradij, čuj!« — je začel trenotek kasneje in glas mu je bil neizmerno ljubezniv in svečan. »Arkaša jaz sem tako srečen, tako srečen!«

»Ej, Vasko in kako sem jaz srečen, moj dragi!«

»Ne, Arkaša, ne! Tvoja ljubezen do mene je brez konca, neomejena — jaz vem,

vendar ti ne moreš občutiti niti stoti del onega, kar sam sedaj čutim. Moje srce je polno, prepolno! Arkaša, jaz ne zaslužim tolike sreče! Jaz to čutim, uvidim! Zakaj me je dotekla ta sreča?« — je nadaljeval z glasom, ki je bil vsled joka skoro zamrl. — »Kaj sem naredil, povej mi! Poglej koliko je ljudi, koliko solz, koliko muke, koliko navadnih dni brez praznikov! A jaz! Mene ljubi taka deklica, mene ... No saj bodeš takoj tudi sam uvidel in boš dostojno ocenil njegovo plemenito srce. Jaz sem nizkega rodu, a sedaj sem uradnik in imam stalen dohodek — stalno plačo! S telesno napako sem se rodil, nekoliko grbast sem. Poglej me in ona me je zahotela takega kakor sem. Danes je bil Julijan Mastakovič tako ljubezniv, tako prijazen, tako dober ... On redko govori z menoj ... Ali danes je prišel: »No, kako je Vasja, (gotovo on me je imenoval samo — Vasja!) gotovo bodeš vesel te praznike?« (On se je sam smejal.) »Tako in tako« sem rekel jaz »vaše prevoshoditeljstvo, dela imam«, pa sem se nekoliko ojunačil in rekel: »Mogoče se bom nekoliko poveselel, vaše prevoshoditeljstvo« ... Boga mi, tako sem mu rekel. In on mi je dal denarje in se razgovarjal še nekaj trenotkov z menoj.

A jaz, bratec, sem zaplakal. Zares, solze so mi privrele v oči, in on je bil očividno ga-

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 4 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v., 12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24 vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo: 1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 6.

5000 kron nagrade

plačam onemu, ki dokaže, da moja čudežna zbirka

600 komadov za samo 6 kron

ni priložnostni nakup. — Zbirka vsebuje: 1 pravo švicarsko sist. Roskopf patent. žepno uro, natančno idočo, točno regulirano, s pismenim triletnim jamstvom tovarne, 1 amerik. double-zlato verižico, 2 amerik. double-zlata prstana (za gospoda in damo), 1 angl. pozl. garnituro, obstoječo iz gumbov za manšete, ovrtnik in srnjco, 1 amerik. petdelni žepni nož, 1 eleg. svilnato kravato, barva in vzorec po želji, najnovejše fasone, 1 krasno kravatno iglo s similit. briljanti 1 mišno damsko broško, zadnja novost, 1 koristno toaletno garnituro za potovanje, 1 eleg. denarnico iz pravega usnja, 1 par amerik. butonov z imitiranimi dragimi kamni, 1 patent. angl. vremenski tlakometer, 1 salonski album s 36 umetniškimi slikami najlepših krajev sveta, 1 krasno verižico za okrog vratu iz pravih orientalskih biserov, 5 indijskih vragov-vedeževalcev, ki zabavajo vsako družbo, in še 550 komadov raznih predmetov, v vsaki hiši koristnih in nepogrešljivih, zastoj. Vse skupaj z elegantno sist. Roskopf patent. žepno uro, ki je sama dvakrat toliko vredna, stane samo 6 kron. Pošilja po povzetju ali proti predplačilu (sprejemajo se tudi pismene znamke)

A. GELB, razpošiljalnica, Krakov št. 10.

NB. Pri naročilu dveh zavojev se priloži ena najboljša angleška britve ali 6 najfinejših platnenih robcev zastoj. Za neugajajoče se denar vrne brez ugovora, torej je vsak riziko popolnoma izključen.

Razširjajte - - -

- priporočajte -

- - agitirajte za

„MLADOST“

A. ŽIBERT

-- LJUBLJANA --

PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO

ZALOGO ČEVLJEV

DOMAČEGA IZDELKA.

njen, ker me je udaril po plečih in rekel: »Vedno tako čuti, Vasja, kakor sedaj čutiš« ...

Vasja je za trenotek umolknil in Arkadij Ivanovič se je obrnil vstran, da si tudi obriše solzo s hrapavo roko.

»In še nekaj, še nekaj —« je nadaljeval Vasja; — jaz ti o tem še nisem nikoli pripovedoval, Arkadij ... Arkadij! Ti me tako osrečuješ s svojim prijateljstvom, jaz bi ne mogel brez tebe niti živeti na svetu ... ne, ne, ne govori ničesar, Arkaša! Daj, da ti stisnem roko; daj, da se ti zahvalim ...«

Vasja ni dokončal.

Arkadij Ivanovič je ravno hotel objeti Vasjo, ali šla sta ravno čez ulico, ko je nad njihovimi ušesi gromko zaoril: »Pozor!« sta brzo stekla na trottoir.

Arkadij Ivanovič je bil res vesel, da se je tako razvilo. On je izpričeval izliv Vasjine čuvstvenosti po nenavadnem trenotku, ali sam je bil jezen.

On je čutil, da je dosedaj zelo malo storil za Vasjo! On se je tudi sramoval, ko se mu je Vasja začel zahvaljevati radi tolike malenkosti.

(Dalje prihodnjič.)

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8

prilike v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop. ter jih obrestuje **4½%** brez kakšnega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih **100 kron čistih 4-50 na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštne-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:** **Anton Belec**, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; **Anton Kobl**, posest. in trg., Breg pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, veleposest. v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani; **Ivan Kregar**, svetnik trg. in obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani; **Gregor Šilbar**, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem zastoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani delničar in zastopnik švicarskih tovarn „Union“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo „Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana

Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priporoča sledeča zdravila:

Baizam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oči, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepljeno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 škatljic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Tropotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti ble-dici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.
Pospalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju

Dežnike in solnčnike

domačega izdelka

najboljše kakovosti, priporoča po najnižji ceni slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da sem odprl na Tržaški cesti št. 1

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hišnega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (šifkarte) za francosko linijo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKÉ POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na
Simona Šmetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK in SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

